

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

HISTORIA TRAMWAJÓW – HISTORIĄ MIASTA

Szczecin Listopad 2015

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

BARDZO SKRÓCONE KALENDARIUM

- od 1872 – tramwaj konny w Szczecinie
- od 1896 – elektryfikacja linii
- 12 sierpień 1945 – uruchomienie tramwajów po wojnie odbudowa miasta jak i infrastruktury tramwajowej
- 2011 rok – tramwaj niskopodłogowy wyjeżdża na ulice miasta
- 2015 – uruchomienie SST

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

POZOSTAŁOŚCI INFRASTRUKTURY TRAMWAJOWEJ

Skrzyżowanie ulic Wojska Polskiego i Piotra Skargi – była zajezdnia tramwaju konnego jak i elektrycznego

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

POZOSTAŁOŚCI INFRASTRUKTURY TRAMWAJOWEJ

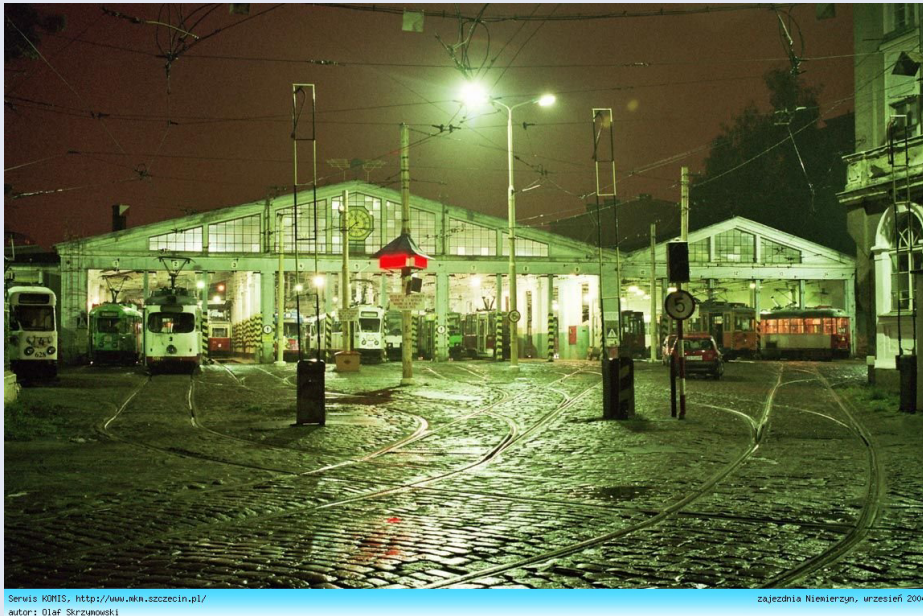
ul. Kolumba – stara zajezdnia tramwajowa z pozostałościami układu torowego

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

POZOSTAŁOŚCI INFRASTRUKTURY TRAMWAJOWEJ

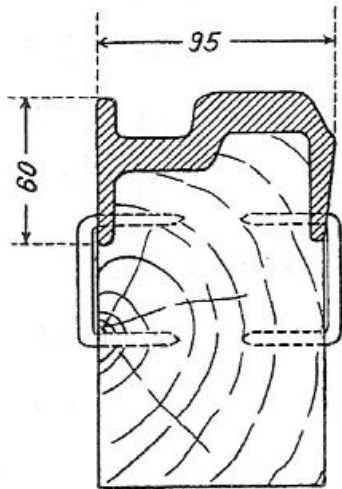

Źródło: www.mkm.szczecin.pl

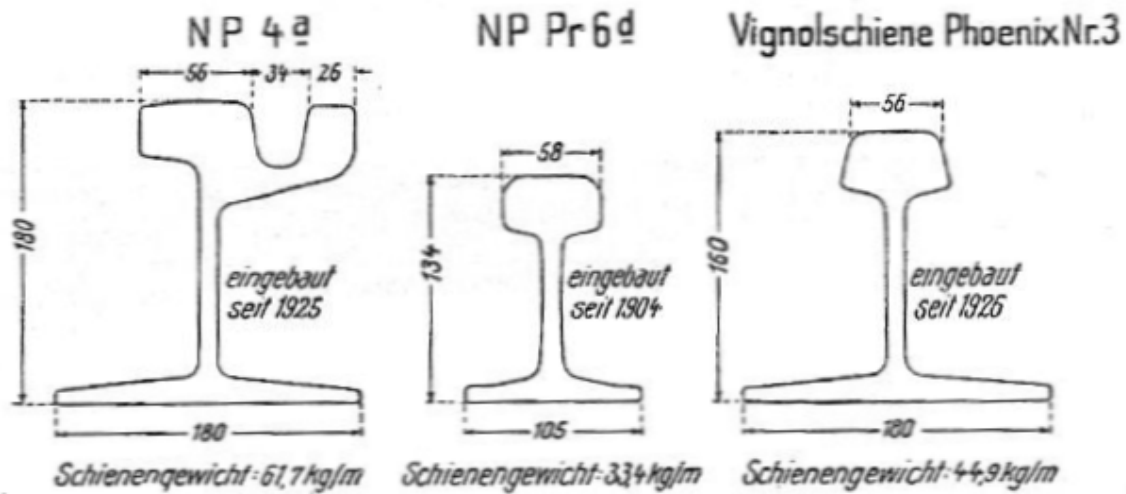
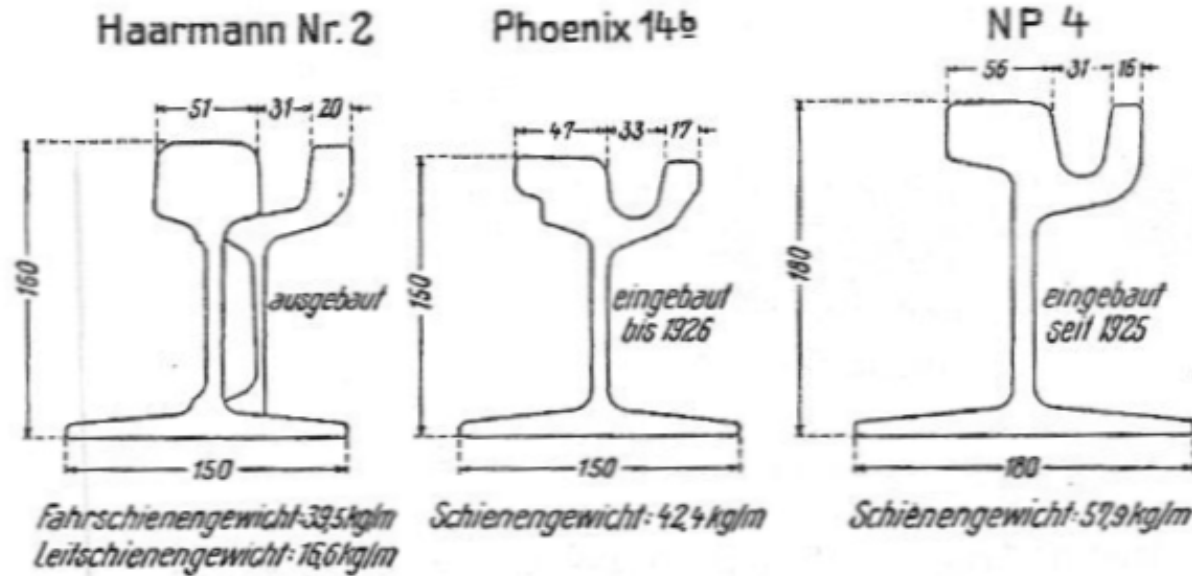
Zajezdnia Niemierzyn

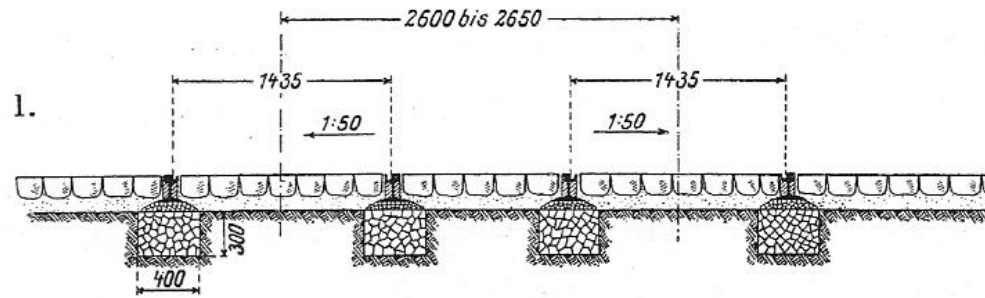
Nawierzchnia

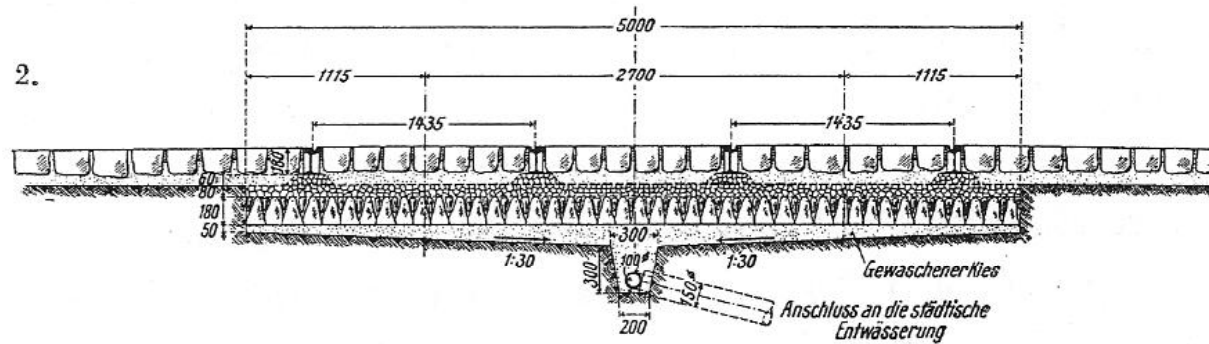
Sattelschiene als früheste Form des Bahngestänges.

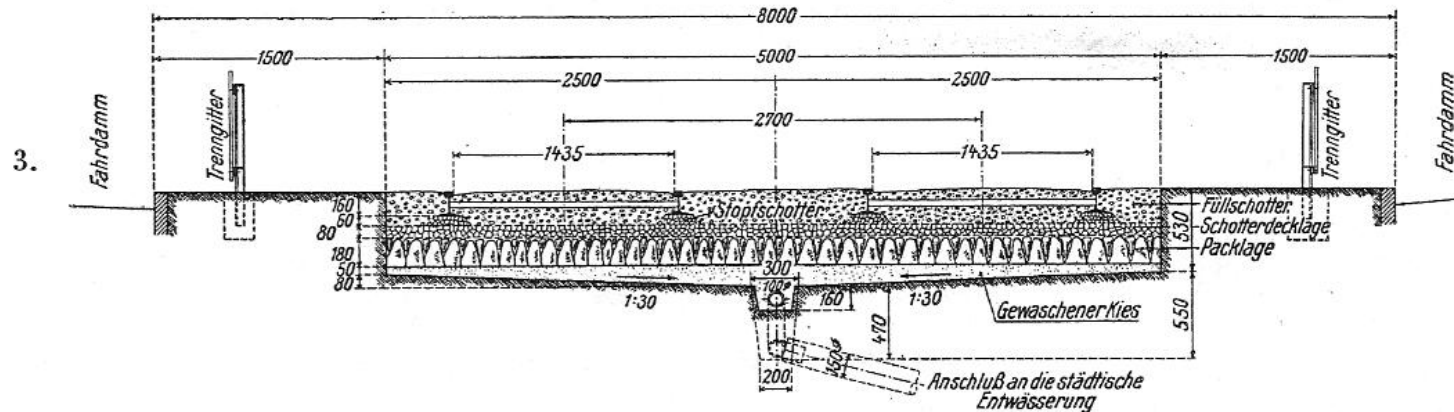
Konstrukcja torowisk

1. Ausführung mit Rillenschienen auf Packungskoffern.

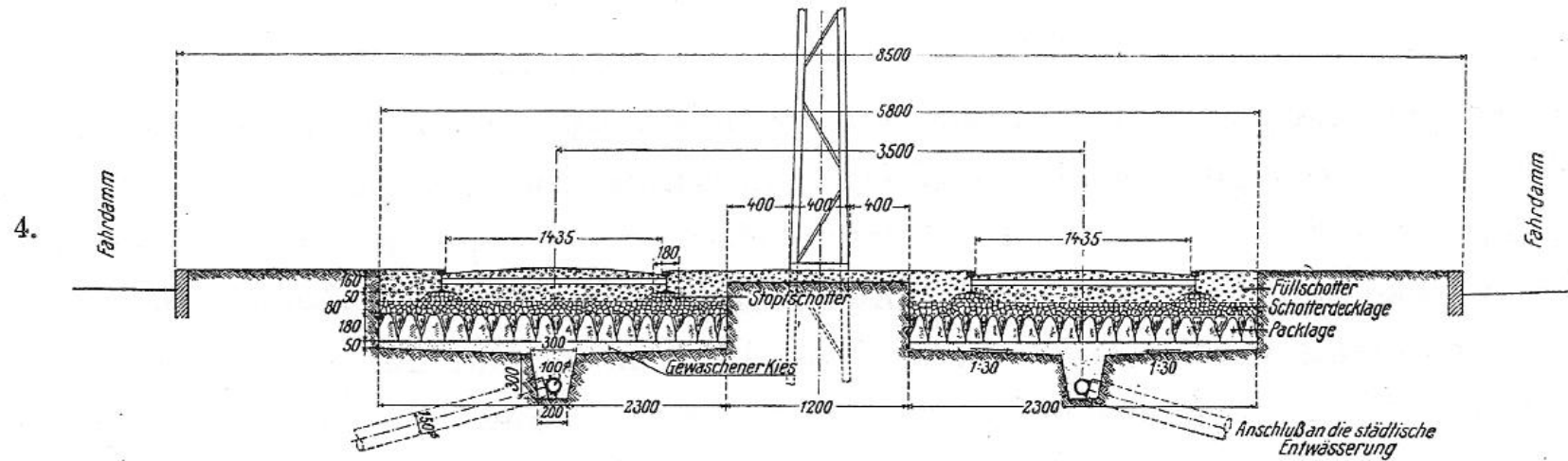

2. Ausführung mit Rillenschienen NP 4 in Straßenpflaster mit entwässertem Packlageunterbau.

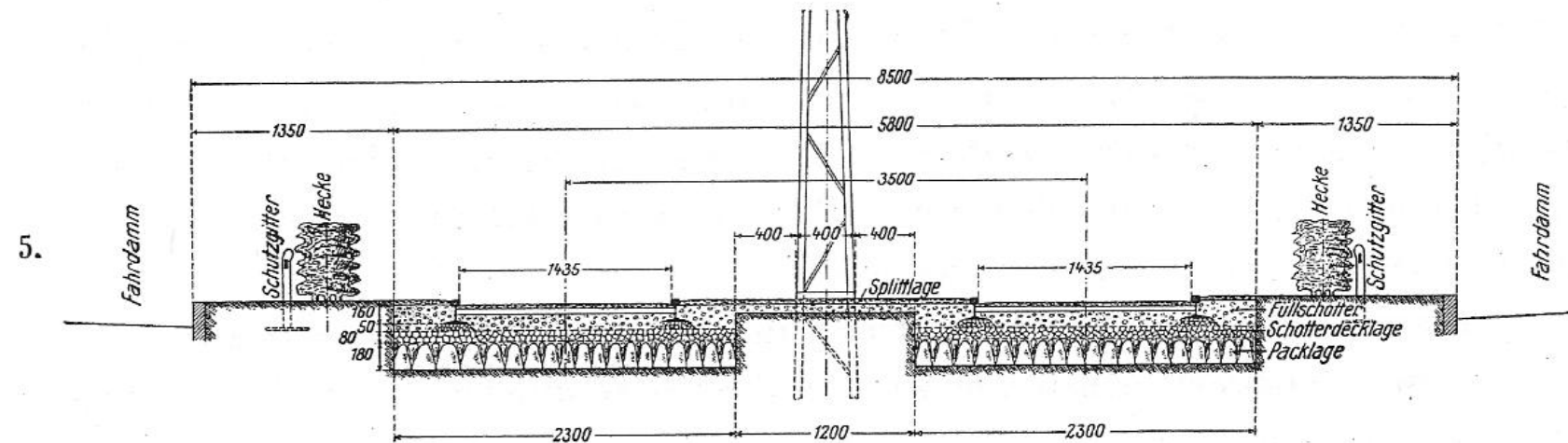

3. Ausführung mit Vignolschienen Phönix Nr. 3 auf eigenem Bahnkörper auf entwässertem Packlageunterbau bei Anwendung von Seitenmasten.

Konstrukcja torowisk

4. Ausführung mit Vignolschienen Phönix Nr. 3 auf eigenem Bahnkörper mit entwässertem Packlageunterbau unter Anwendung von Mittelmasten.

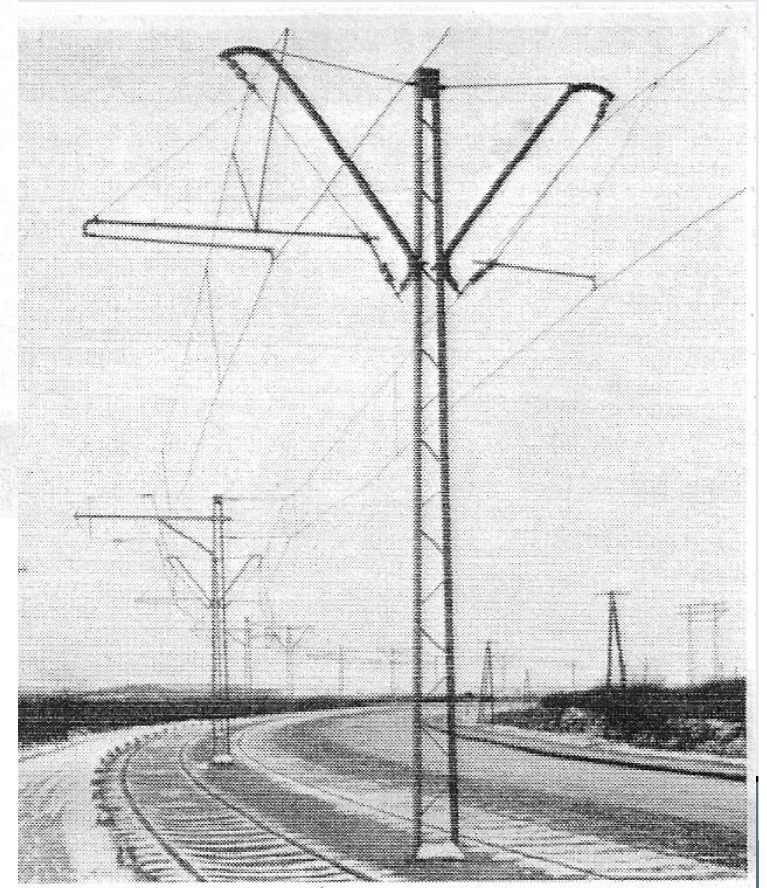
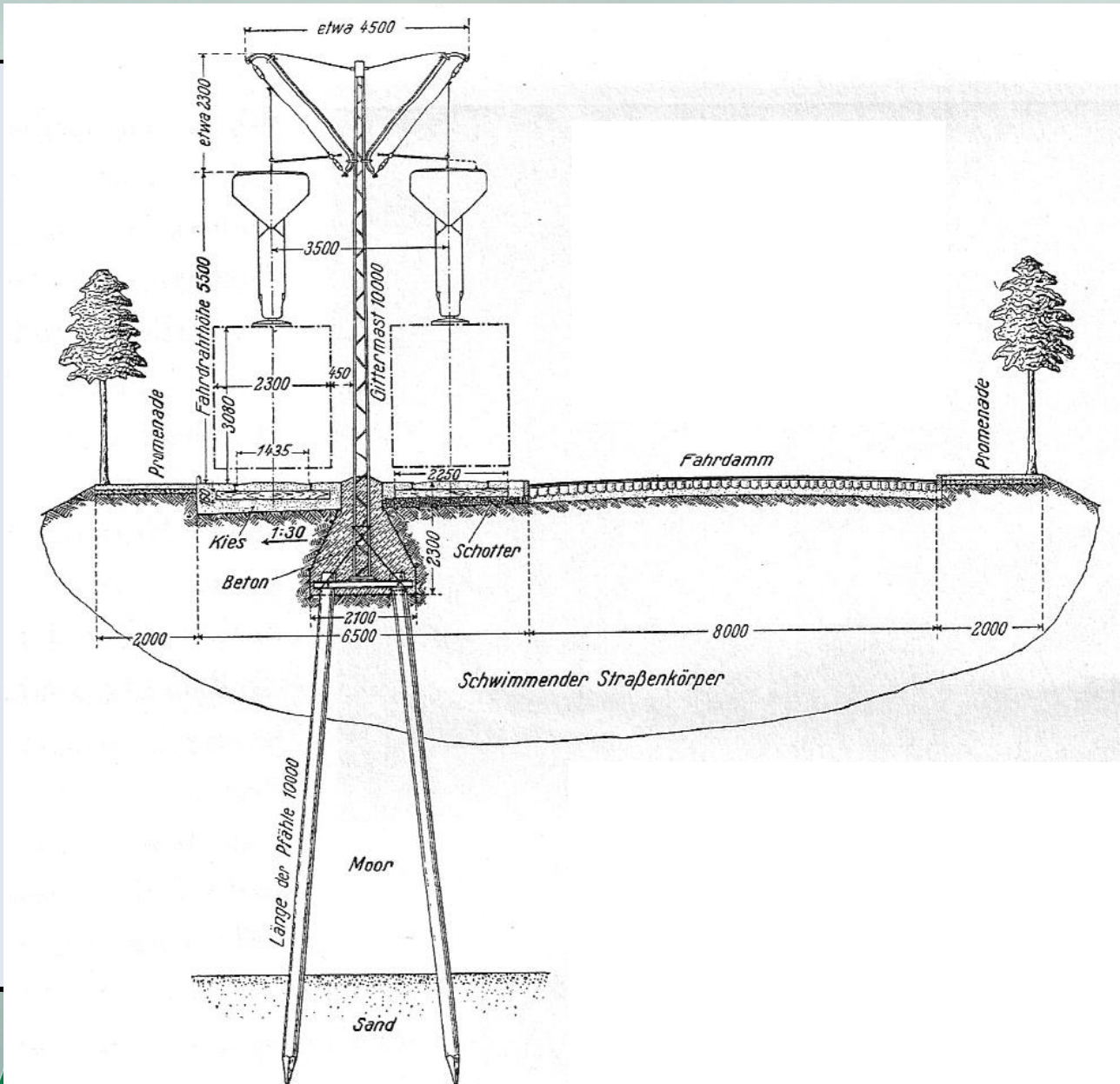

5. Ausführung mit Vignolschienen Phönix Nr. 3 auf eigenem Bahnkörper mit unentwässertem Packlageunterbau unter Anwendung von Mittelmasten.

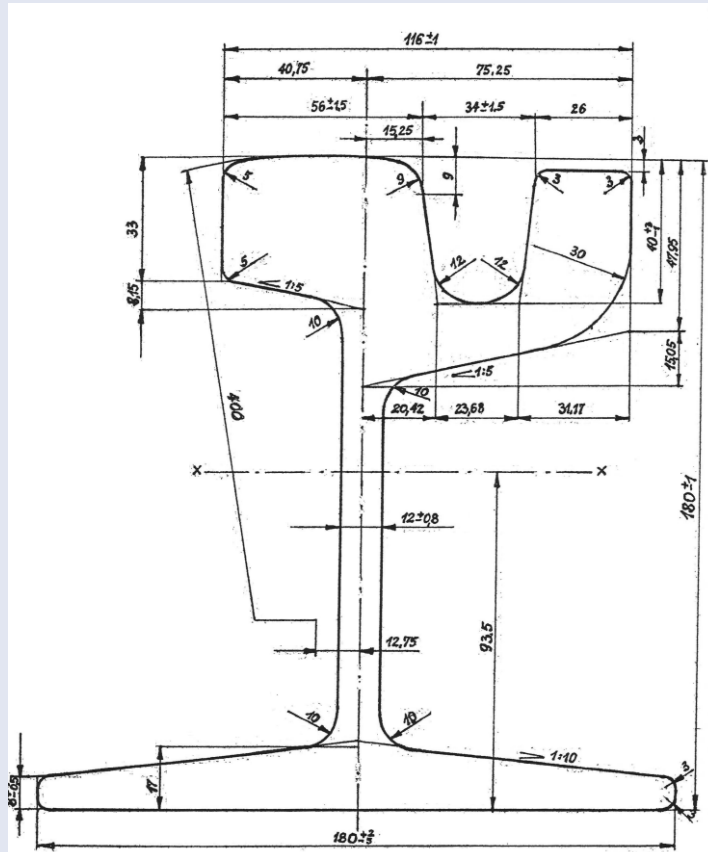

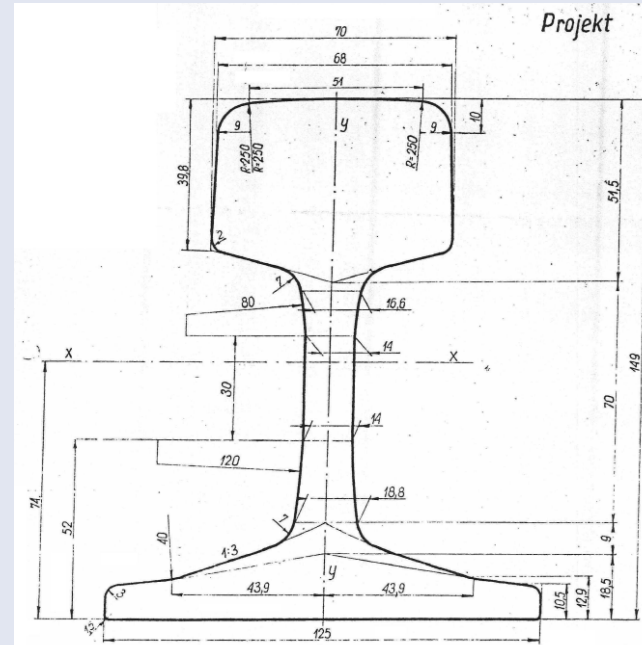
Konstrukcja torowisk

Nawierzchnie lata powojenne

Szyna tramwajowa 180S wg PN-62/H-93440

G = 49,43 kg/m

Szyna S49/T

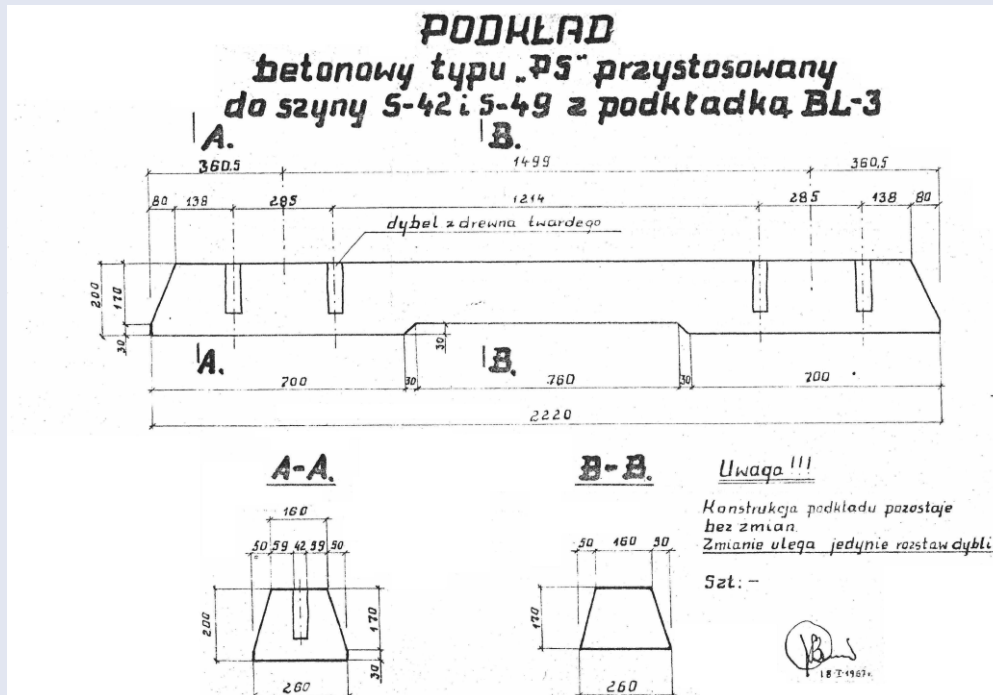
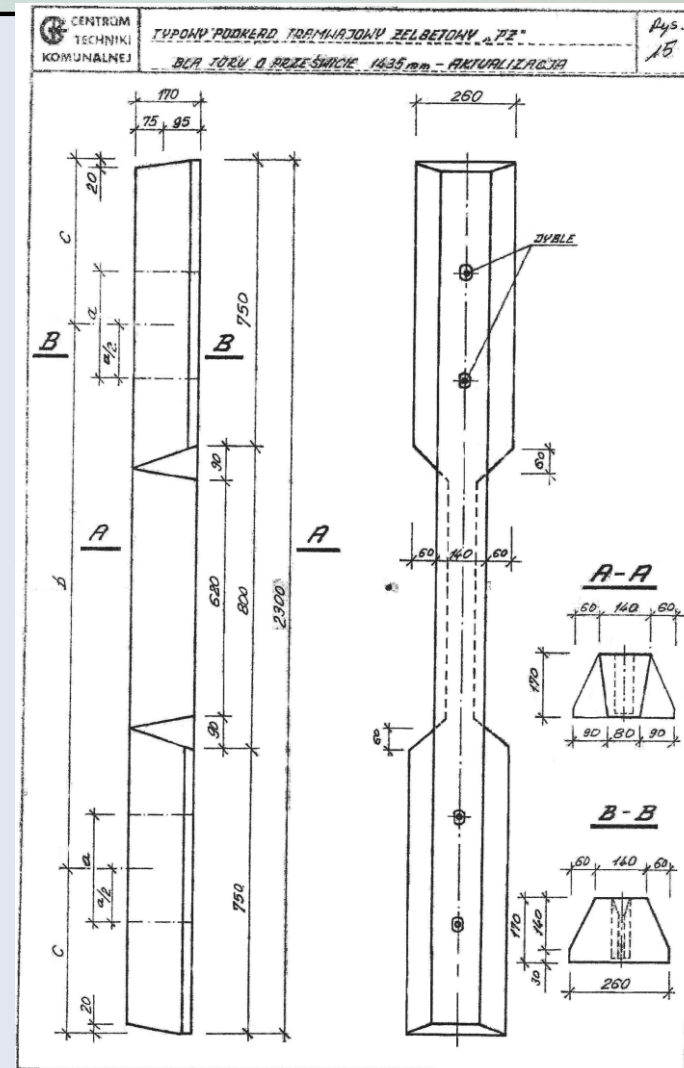
W. Gierałtowski
inż. T. Baczyński
mgr inż.
A. Grzejszczak

1:1
a₃
13-12-1979

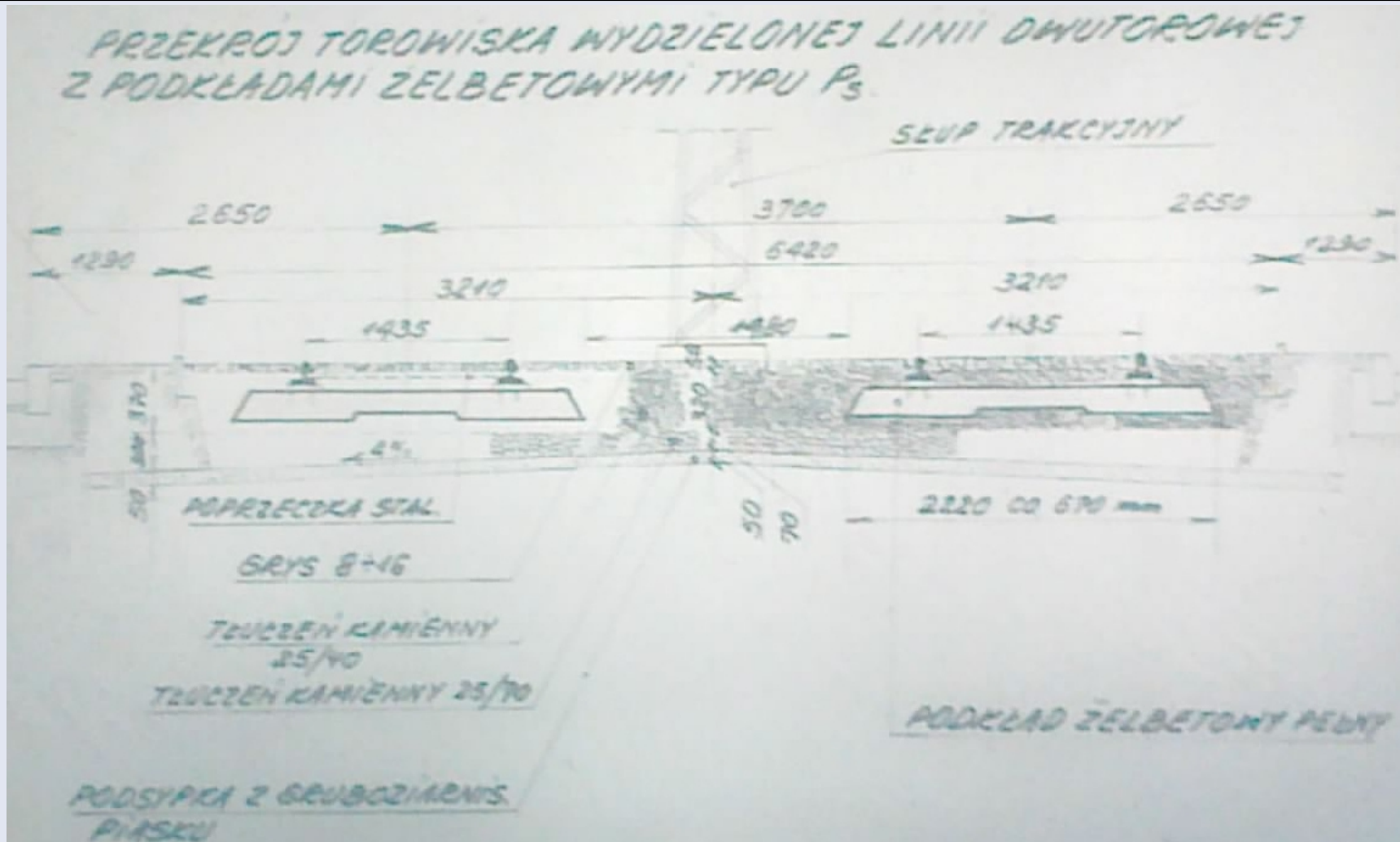
L-1482

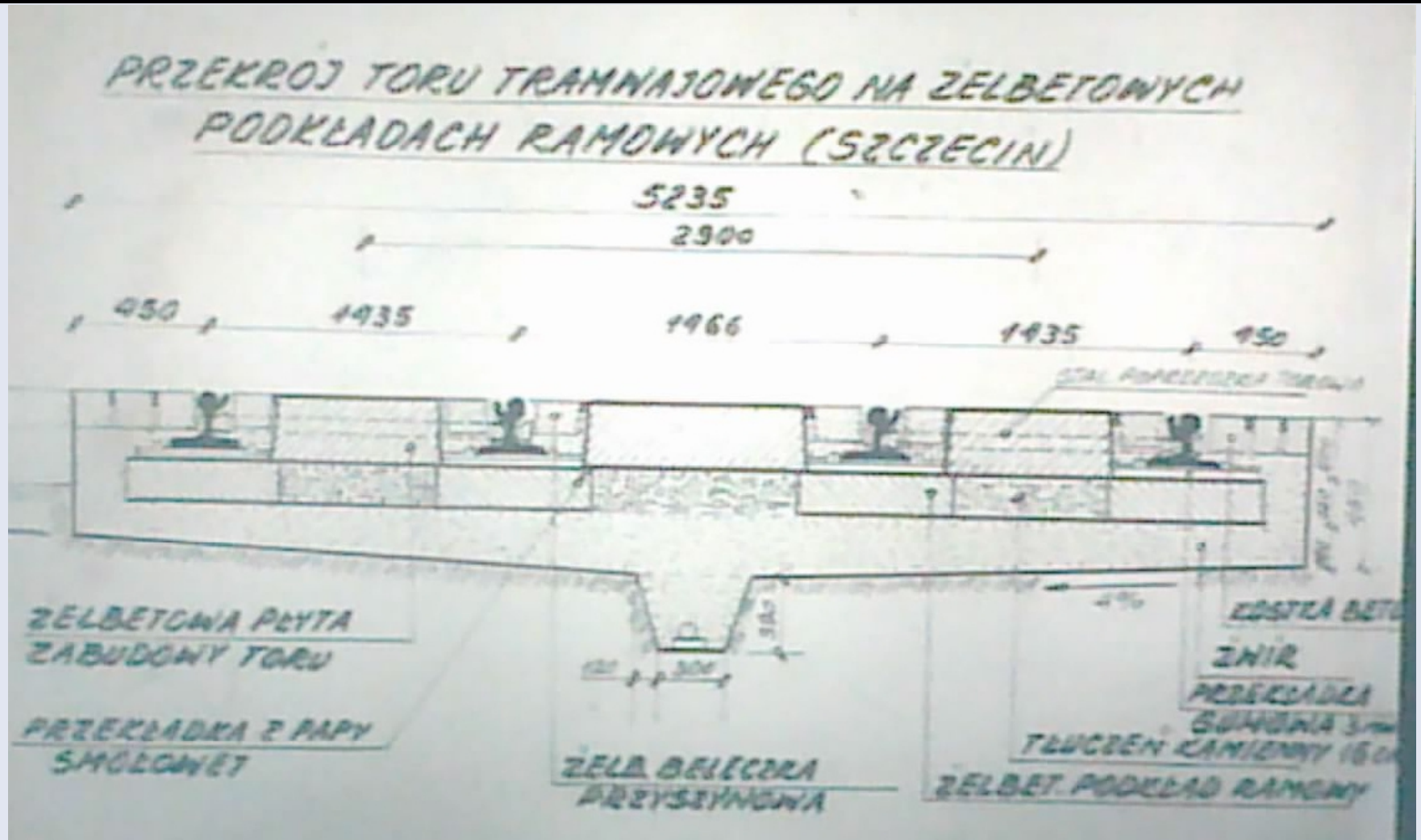
Podkłady

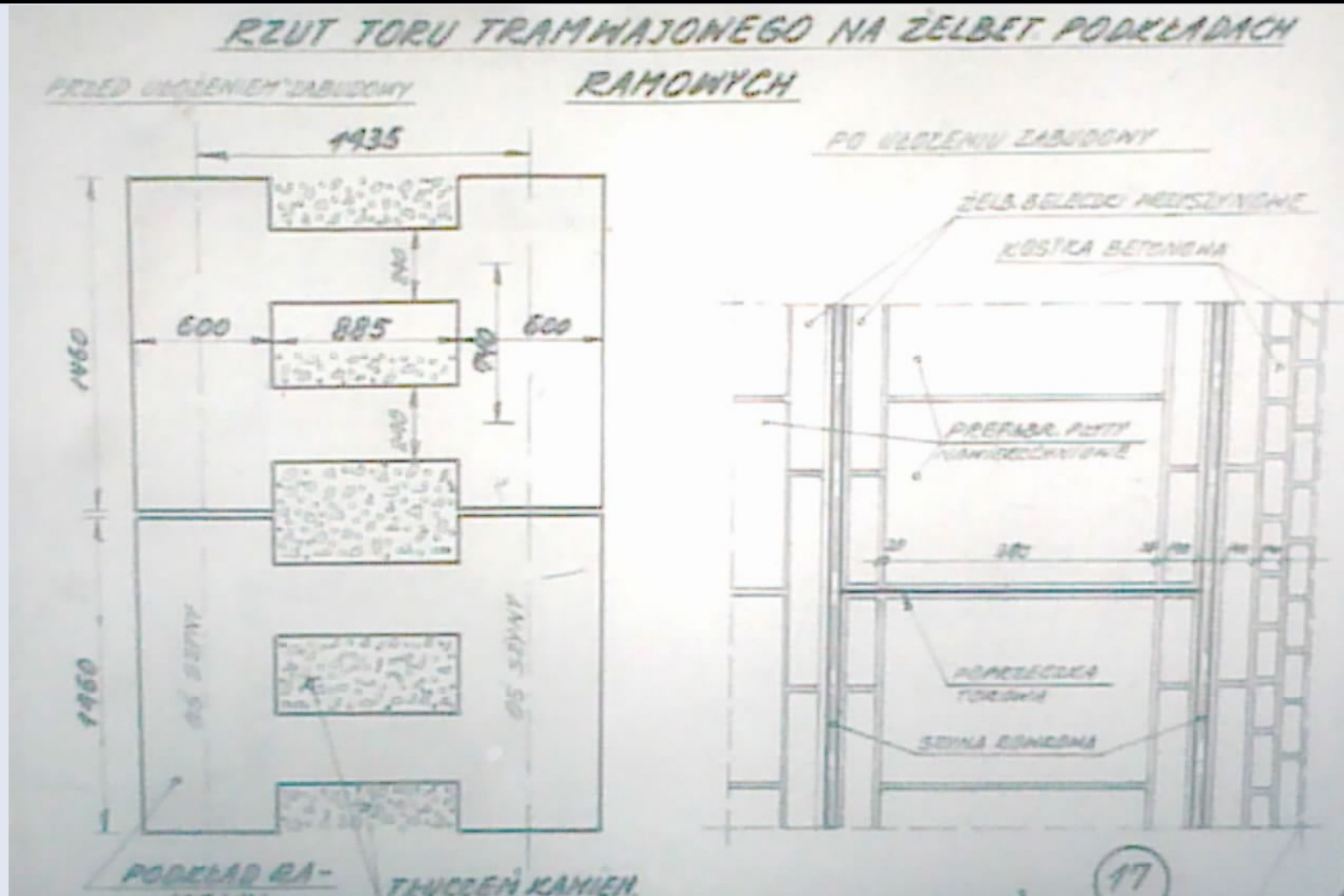
Konstrukcje torowisk

Konstrukcje torowisk

Konstrukcje torowisk

Problemy

Spękania siatkowe

Ubytki nawierzchni

Zapadnięcie płyty i jej pęknięcia

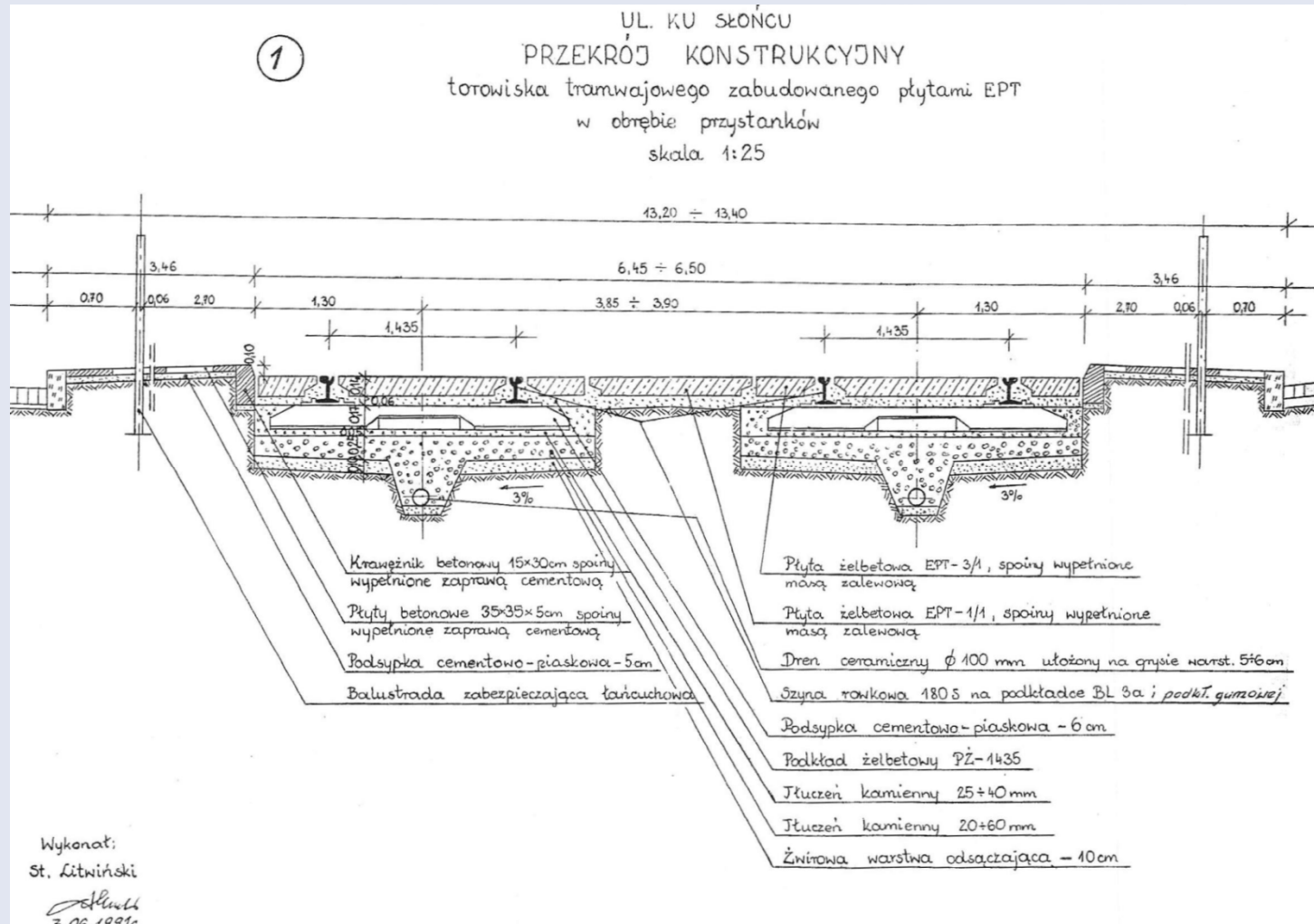
Uszkodzenia pojazdów na ulicach z ruchem tramwajowym w Szczecinie

Rodzaj zabudowy torowiska (przyczyna uszkodzeń)	Ulica	Uszkodzenia pojazdów [szt.]	
		2000r.	2001r.
Belecзки przyszynowe	Powstańców Wielkopolskich	1	1
	Lipowa	1	–
	Asnyka	2	6
	Krzywoustego	–	1
	Kołątaja	–	2
	Wyzwolenia	5	1
Płyty EPT	Kolumba	–	3
Kostka brukowa	Potulicka	2	2
Kostka brukowa (zabudowa studzienek)	Okulickiego	–	1
	Jagiellońska	–	1

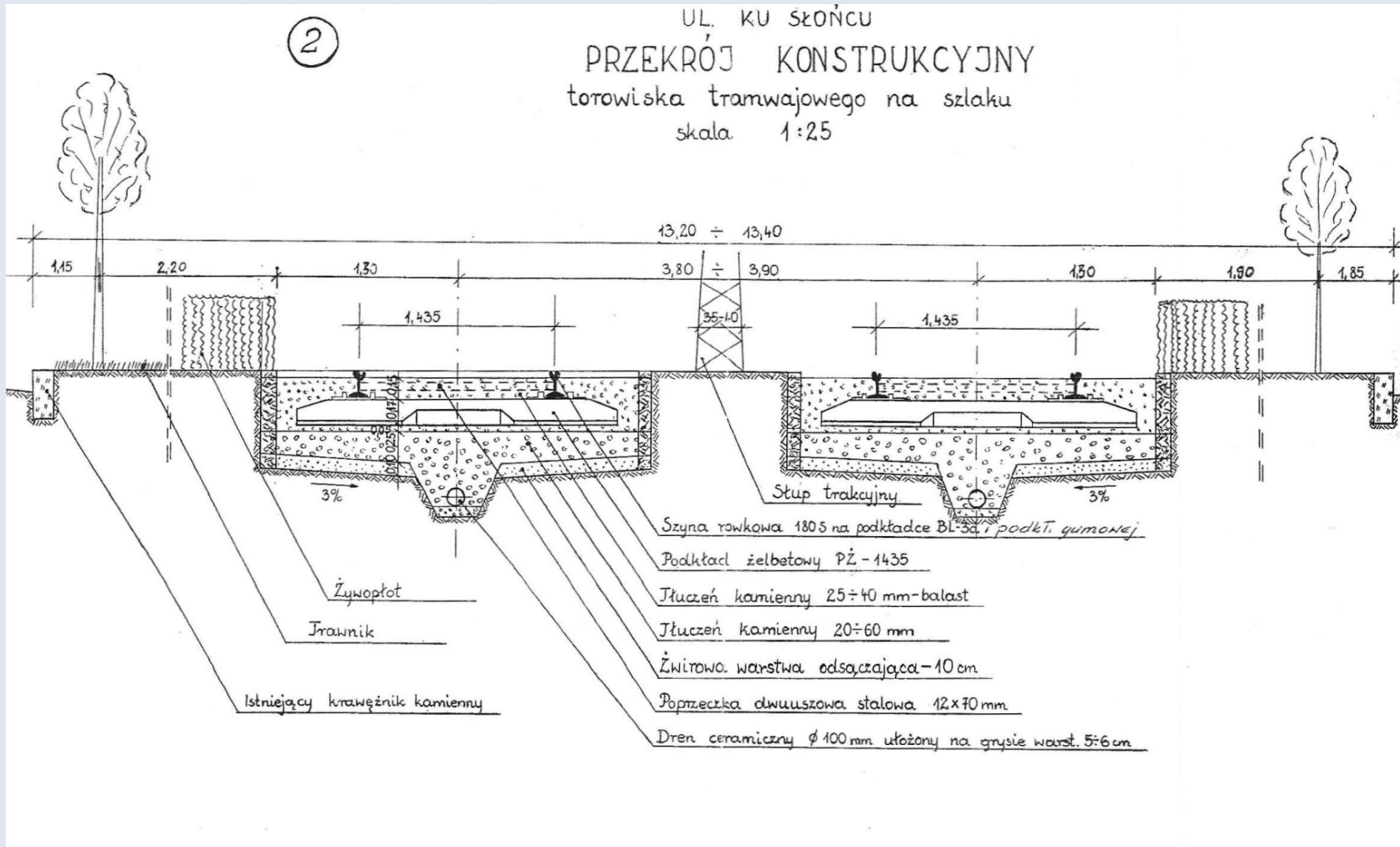

Konstrukcje torowisk

Konstrukcje torowisk

Wiek niektórych torowisk przekraczał 50 lat

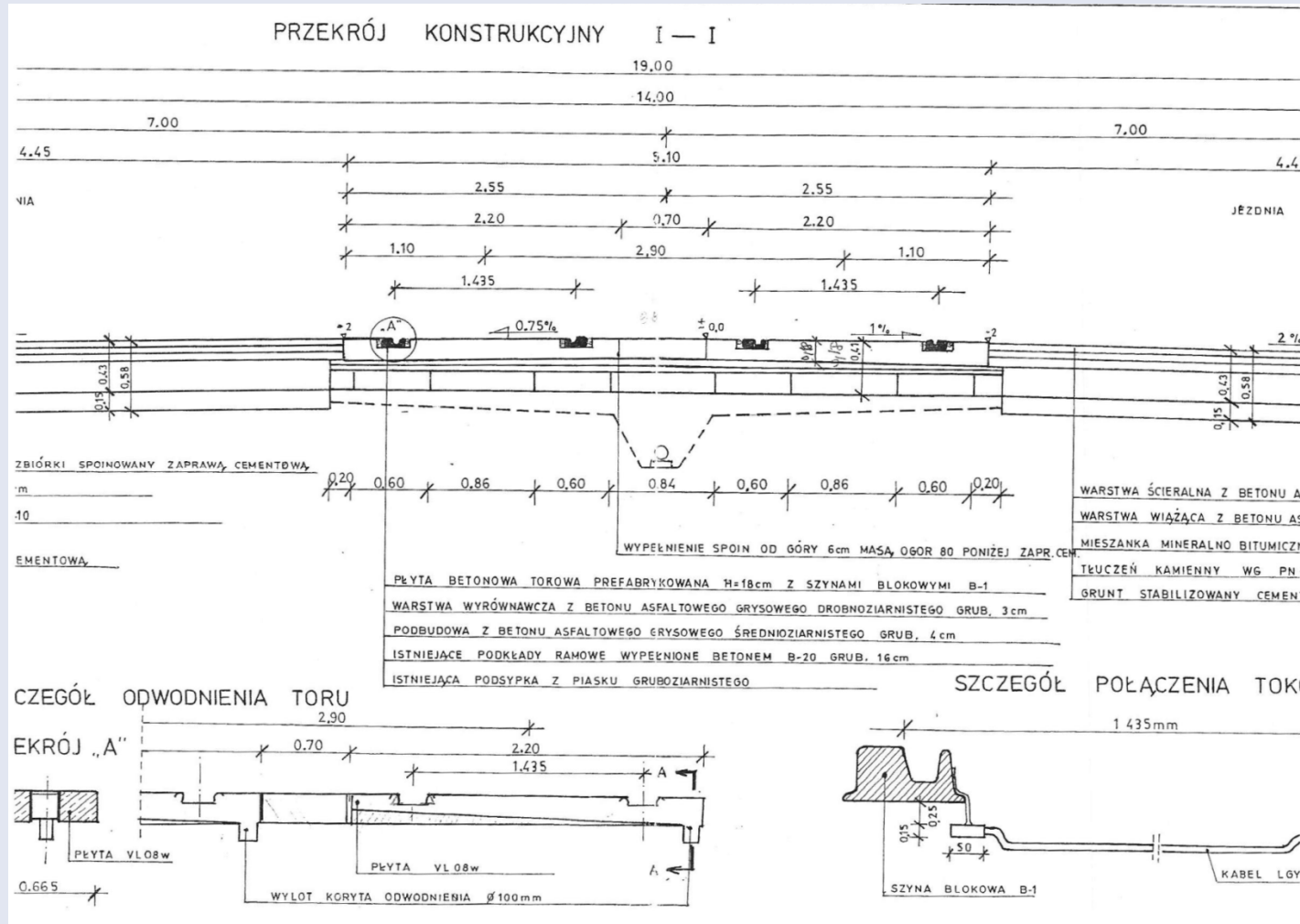
Główny problem to odwodnienie i zgnite dyble

Zanieczyszczenie tłucznia

Torowisko węgierskie

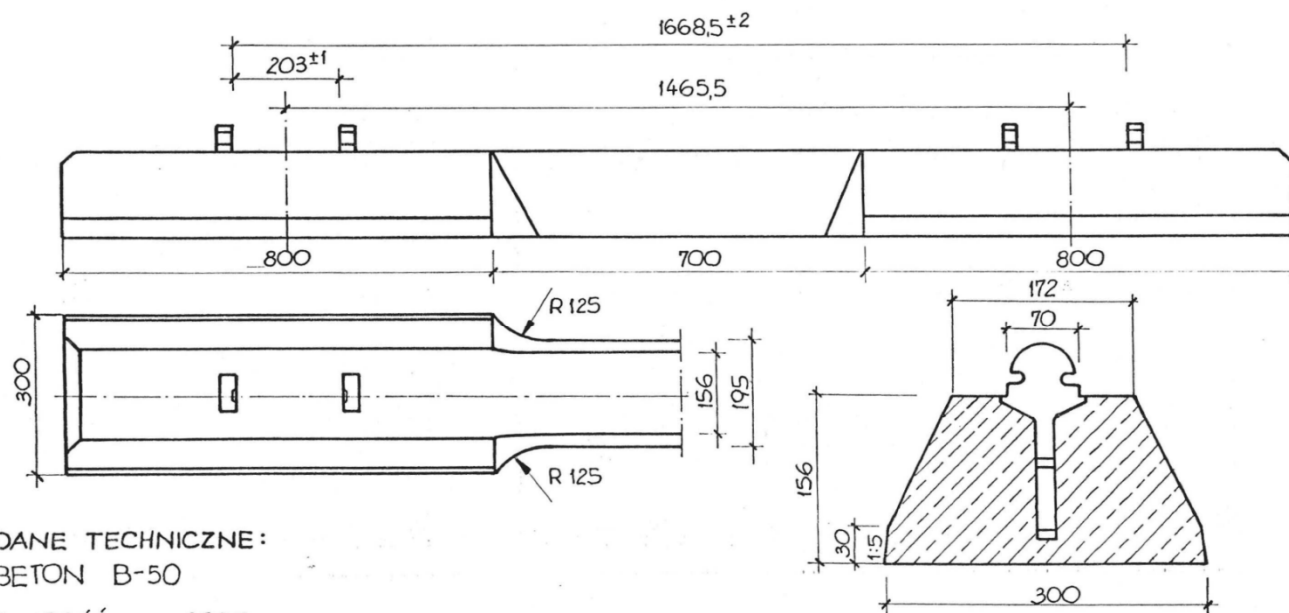

Zmiana przytwierdzenia

PODKŁAD TRAMWAJOWY STRUNOBETONOWY PST 94®/SB3/180s

DANE TECHNICZNE:

BETON B-50

DŁUGOŚĆ - 2300 mm
WYSOKOŚĆ - 156 mm
CIĘŻAR ~ 212 kg
ZBROJENIE - 10 x 2 ϕ 2,5 mm
WARTOŚĆ SIŁY RYSUJĄCEJ PRZY
ROZSTAWIE PODPÓR 40cm - 132 kN
NASIĄKLIWOŚĆ - 3,5%
STOPIEŃ MROZODPORNOŚCI - F150

PRODUCENT
KUTNOWSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE
99-300 KUTNO
ul. ŁAKOSZYŃSKA 127
tel. 53-35-58 fax 53-46-21

Przebudowa skrzyżowania ulic. Mieszka I, al. Piastów Powstańców Wielkopolskich 2004

Tor na podkładach strunobetonowych PST94 al. Boh. Warszawy 2007

Tor na podkładach strunobetonowych PST94 ul. Ku Słońcu 2006

Tor na podkładach strunobetonowych PST94 ul. Żołnierska 2010

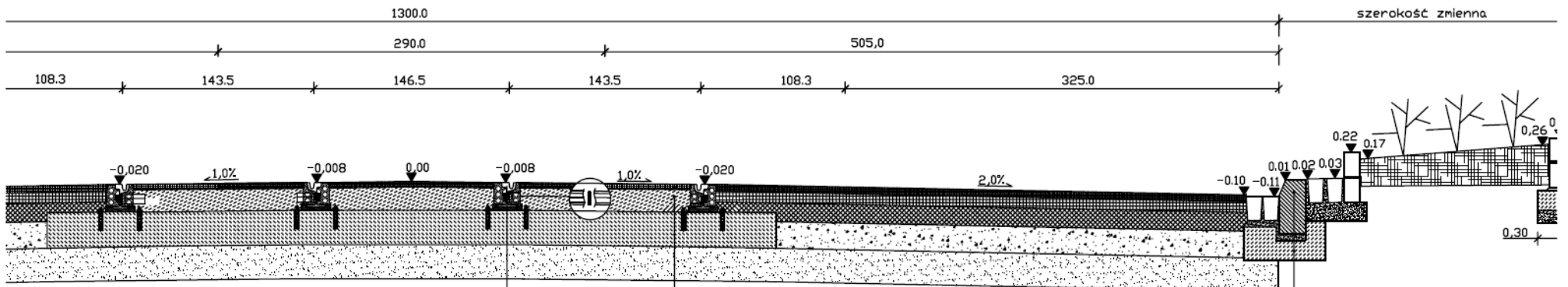
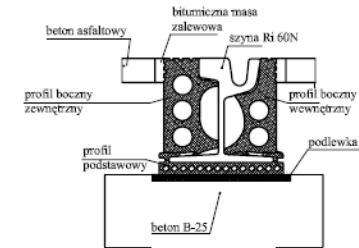

Ciągłe podparcie we współczesnym wykonaniu zastosowano po raz pierwszy podczas remontu mostu Długiego

Przekrój konstrukcyjny skala 1:25

Warstwa ścieralna z betonu asfaltowego #0/12,8 mm (D50) wg PN-S-96025* - 4 cm
 warstwa wiążąca z betonu asfaltowego 0/20 mm (D50)
 o podwyższonej wytrzymałości na okształcenia wg PN-S-96025 48* - 6 cm
 kostka betonowa 20 x 10 cm - 6 cm
 podsypka cementowo - piaskowa o grubości średniej - 5 cm
 płyta betonowa (B25) grubość średnia - 26 cm
 podłoże - mieszanka piaskowo-cementowa R = 2,5 MPa lub gruz bitumiczny - 25 cm
 grunt rodzimy zagęszczony do $I_s = 1,03$ na głębokość min. 0,5 m

krawężnik kamienny
 podsypka cementowo - piaskowa (1:4)
 ława z betonu B 10 MPa

szyna Ri 60N

* - z dodatkiem LBSK 3060 (ok. 1,5% w stosunku do asfaltu)

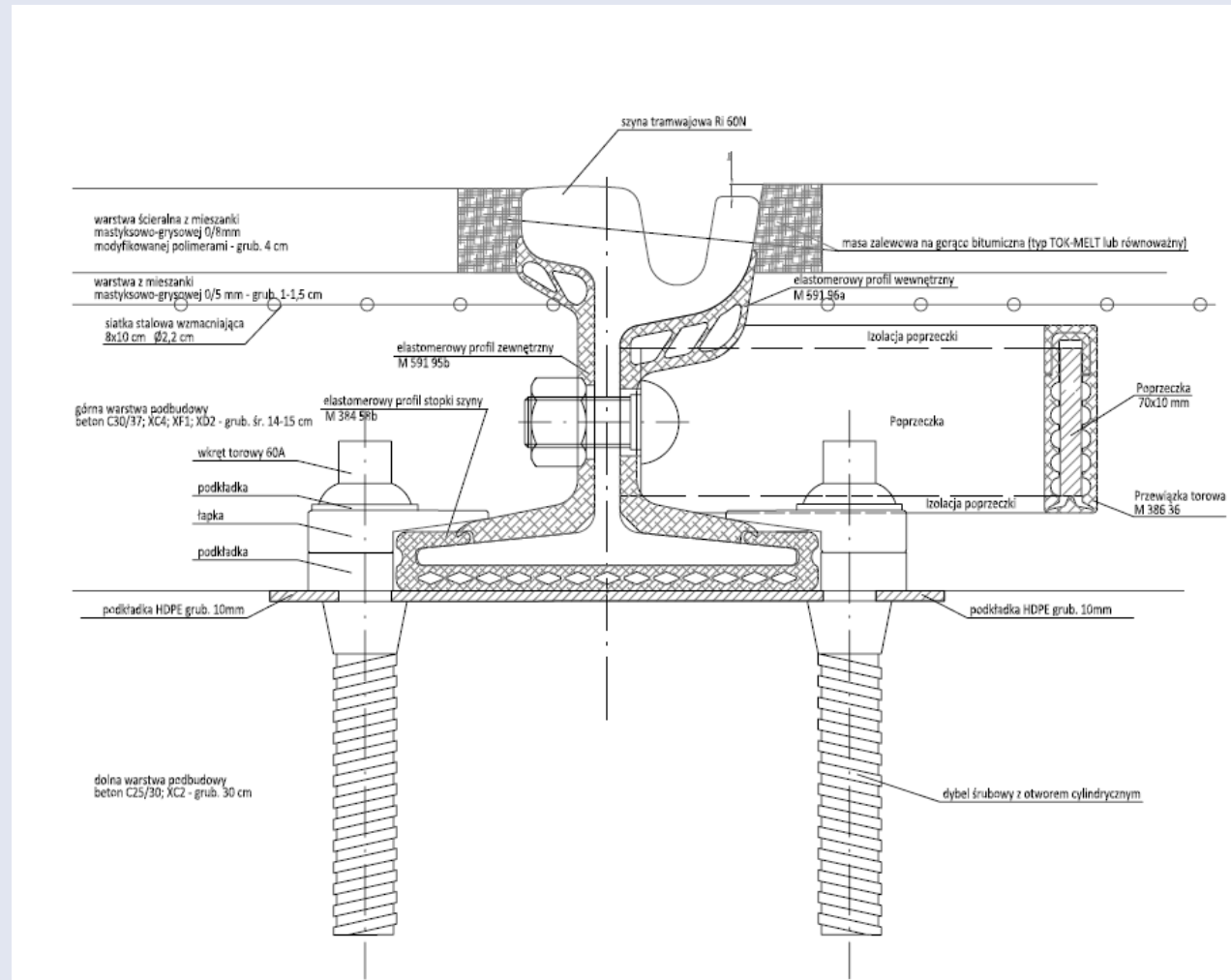
poprzeczka z płaskownika 10 mm wys 70 mm co 2 m dwuuzszna

System RCS

Al. Niepodległości

System RCS ul. Arkońska

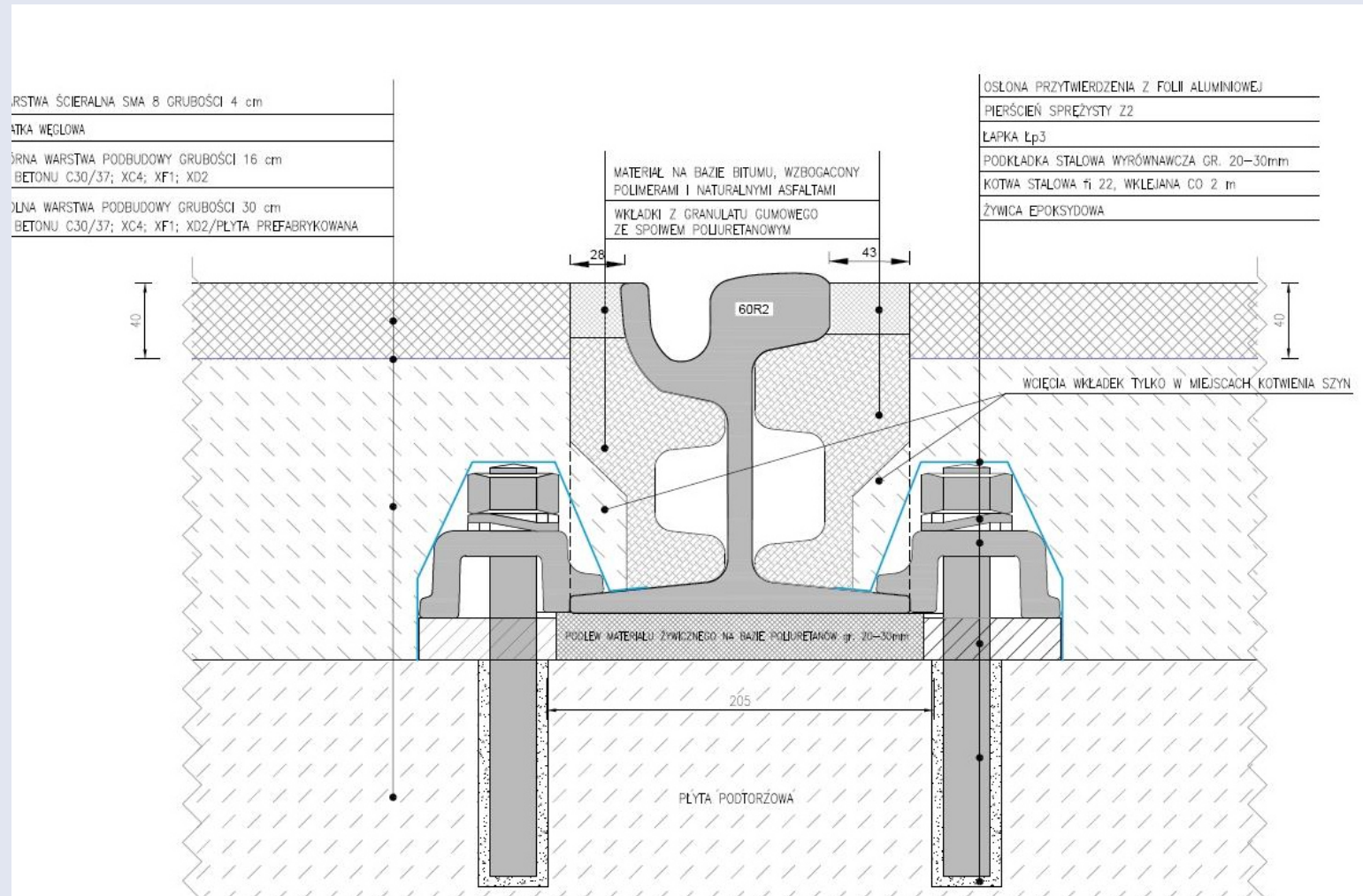

ul. Arkońska

Mocowanie szyny Brama Portowa

Mata wibroizolacyjna – Brama Portowa 2012

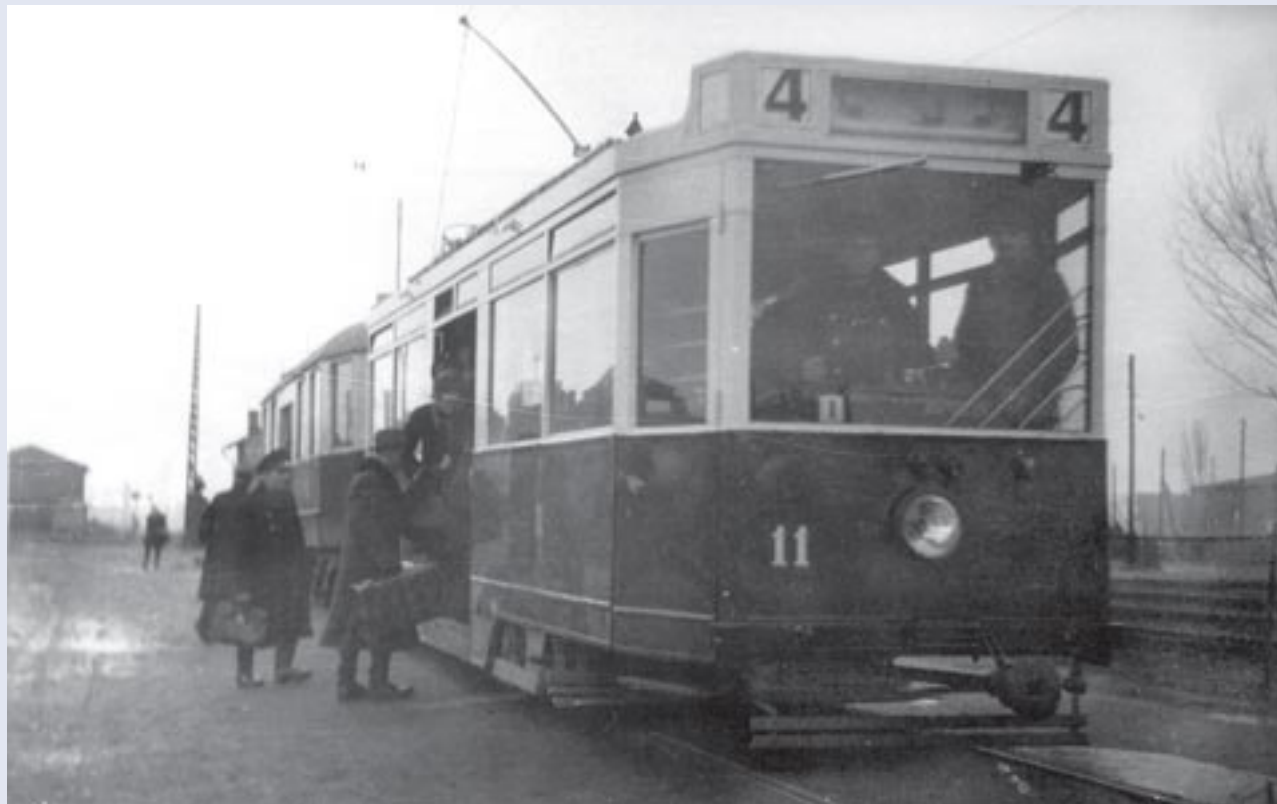
Infrastruktura torowa

TOROWISKA	Długość torów ogółem [km]	111,01	Eksplloatowane	101,02
			Bocznicie i zajezdnie	9,99
	Długość torów w jezdni [km]	38,07	Na podkładach drewnianych	5,83
			Na podkładach betonowych	14,91
			Na podkładach ramowych	3,40
			Na ławie tłuczniowej	2,46
			Na płycie betonowej np. RCS (w tym tor węgierski)	11,47
	Długość torów wydzielonych [km]	62,95	Na podkładach drewnianych	7,54
			Na podkładach betonowych	51,63
			Na podkładach ramowych	2,51
			Na ławie tłuczniowej	0,54
			Na płycie betonowej (w tym tor węgierski)	0,73
	Zwrotnice			239 szt.
	Krzyżownice			566 szt.

Tabor

Tabor poniemiecki służył w Szczecinie do 1976

Tabor

Długość	10 400 mm
Szerokość	2160 mm
Wysokość	3300 mm
Masa	14 000 kg
Liczba i moc silników	2 × 60 kW

Od roku 1955 rozpoczynają się pierwsze dostawy wagonów typu N i 4N oraz doczepnych ND i 4ND o pojemności 80 osób. Do końca lat 60-tych do MPK trafia ponad 100 wagonów motorowych i doczepnych

Tabor

Dostawy przegubowych tramwajów o pojemności 185 osób typu 102Na w ilości 30szt. w roku 1970 i 1971

Liczba członów	2
Długość	19 300 mm
Szerokość	2400 mm
Wysokość	3076 mm
Rozstaw osi w wózkach	1900 mm
Masa	25 900 kg
Liczba i moc silników	4 × 41,5 kW
Prędkość maksymalna	55 km/h

Tabor

Od roku 1975 do MPK trafiają wagony typu 105N

Liczba członów	1
Długość	13 390mm
Szerokość	2400mm
Wysokość	3060mm
Masa	16 800kg
Liczba i moc silników	4 × 41,5kW
Prędkość maksymalna	68,5km/h

Tabor

Liczba członów	2
Długość	20100 mm
Szerokość	2350 mm
Wysokość	3350 mm
Masa	23300 kg
Liczba i moc silników	2 × 120 kW

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

Na ulicach Szczecina pojawiają się tramwaje niskopodłogowe – niestety tylko gościnnie

Serwis KORTIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: Tomasz Tokarzewski

ulica Krzyżowostego, 04.04.2001
150M 4783

Alstom 116 Nd

Serwis KORTIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: Maciej Kubieli

petla Basen Gdmitczy, 13.03.2001
GT6N

Adtranz GT6N

Źródło: www.mkm.szczecin.pl

Dr inż. Stanisław Majer – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

Przebudowa Szczecińskich Torowisk od roku 2005 – wybrane inwestycje

ul. Krzywoustego

Serwis KOMIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: Jacek Kurek

ulica Krzywoustego, 05.07.2005

ul. Boh Warszawy

Serwis KOMIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: Lukasz Ratajczak

przystanek Turzyc, 28.07.2007

ul. Boh Warszawy

Serwis KOMIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: Lukasz Ratajczak

przystanek Turzyc, 28.07.2007

ul. Ku Słońcu

Serwis KOMIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: torwid

ulica Ku Słońcu, 14.09.2005

Źródło: www.mkm.szczecin.pl

Tabor

Tatra KT4Dt

Długość	18110 mm
Szerokość	2200 mm
Wysokość	3100 mm
Masa	20300 kg
Liczba i moc silników	4 × 45 kW

Tabor

Liczba członów	1
Długość	14500 mm
Szerokość	2200 mm
Wysokość	3110 mm
Masa	18300 kg
Liczba i moc silników	4 × 45 kW

Tabor

1 LUTY 2011 – NA ULICE MIASTA WYJEŹDZA CAŁKOWICIE NISKOPODŁOGOWY TRAMWAJ

Service KOMIS, <http://www.mkm.szczecin.pl/>
autor: LinX

ulica Żołnierska, 01.02.2011
120NaS #801

Aktualnie w Szczecinie znajduje się:

- 28 całkowicie niskopodłogowych tramwajów PESA 120NaS/NaS2

- 2 częściowo niskopodłogowe tramwaje Moderus Beta

Źródło: www.mkm.szczecin.pl

Dr inż. Stanisław Majer – Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny

Tabor

Pesa 120NaS i 120NaS2

Liczba członów	5
Długość	30 120 / 31 820 mm
Szerokość	2350 mm
Wysokość	3400 mm
Wysokość podłogi	350 mm
Niskopodłogowość	100%
Liczba i moc silników	4 × 105 kW
Prędkość maksymalna	70 km/h

Tabor

Ilostan taboru Tramwajów Szczecińskich, lipiec 2014

Typ	Liczba wagonów	Lata produkcji	Charakterystyka
105N	4	1976 do 1979	jednoczłonowy, jednokierunkowy, jednostronny wagon silnikowy, oporowy układ rozruchowy, liczba pasażerów 125, szerokość 2,4m długość 13,5m 4 silniki o mocy 41,5kW
105Na i 105Ng/S	26	1981 do 1992 2001	jw. wprowadzono przełączalny układ rozruchu, podczas rozruchu 4 silniki są połączone szeregowo, podczas pracy normalnej w szereg połączone są 2 silniki, 105Ng/S - nowe pudła przystosowane do 3 par drzwi odskokowo - wychylnych, przetwornica statyczna, pantograf połówkowy
105N2k/2000/S	14	2001	nowe pudła o szerokości 2,35m długość 13,75m przystosowane do 3 par wychylno-odskocznych drzwi produkcji IFE, przetwornica statyczna, rozruch impulsowy
105N2k/2000/D	6	2007	wagony doczepne, brak kabiny motorniczego
Moderus Alfa HF09	2	2008	liczba pasażerów 97, długość 13,5m szerokość 2,35m, rozruch impulsowy
Modrus Alfa HF10AC	12	2011	likwidacja skosów pudła, nowe wózki, silniki asynchroniczne

Tabor

Ilostan taboru Tramwajów Szczecińskich, lipiec 2014

Typ	Liczba wagonów	Lata produkcji	Charakterystyka
Tatra T6A2	52	1988 - 1991	jednoczłonowy, jednostronny, jednokierunkowy, wagon silnikowy, długość 14,5m szerokość 2,2m, liczba pasażerów 106, pudło o z trzema parami dwuskrzydłowych drzwi odskokowo – wychylnych, 4 silniki o mocy 45kW wyposażone w rozruch impulsowy TV3,
Tatra KT4Dt	73	1985 - 1987	dwuczłonowy, przegubowy wagon silnikowy o długość 18,1m i szerokości 2,18m, liczba pasażerów 165, 4 silniki o mocy 45kW wyposażony w rozruch impulsowy TV8 i samoczynne elektromechaniczne sprzęgi Scharfenberga
120NaS	6	2011	pięciczłonowy przegubowy tramwaj niskopodłogowy, długość 31,8m, szerokość 2,35m, liczba pasażerów 211, 4 silniki asynchroniczne o mocy 105kW, rozruch impulsowy
120NaS2	22	2013-2014	długości 30,1m, liczba pasażerów 204 (mniej miejsc siedzących o 17szt.)
Modrus Beta MF 15 AC	2	2014-2015	Jednoprzestrzenne, trójczłonowe, środkowy człon jest niskopodłogowy, silniki asynchroniczne, długość pojazdu wynosi 28,25 m, szerokość 2,35 m, maksymalną prędkością 70 km/h
Suma	219	Średni wiek tramwaju 20lat, udział tramwajów niskopodłogowych 12,9%	

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

HISTORYCZNY MOMENT: BUDOWA I ODDANIE DO UŻYTKU SST

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

Źródło: www.strabag.pl

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

Przebudowana zajezdnia Pogodno – rok 2015

Tabor tramwajowy i infrastruktura wczoraj i dziś

Historia Tramwajów – Historią Miasta

